

рятъ въ тъмница; никой не можеше да е увѣренъ за безопасността на своя животъ, не можалъ да мисли за гражданската честъ — своя и на своето семейство, — не е можалъ да се надѣва че ще да намѣри правда въ съдилището; той прѣзъ сичкия си животъ осѣщалъ се робъ, надъ който съкой Турчинъ безнаказанно е владѣялъ, и нищо не можало да го отърве — нито честния трудъ, нито високо образование, нито лични достоинства, — съ една рѣчь, никакъвъ пѣтъ нѣмало за да излѣзе отъ робството. Ето именно въ какво се изразявало турското притѣснение надъ Българитѣ. Това е само чудно, дѣто Турцитѣ не запретиha отварянieto на училища и книжевното обучение, и само въ послѣдне врѣме, така нарѣченный, „либералний прогресистъ“, Мидхатъ паша отвори гонение противъ тѣхъ. Забѣлѣжително е въ България множеството на училищата; почти съкое село има школа . . . Но ще попитате: Българитѣ иматъ ли общественъ животъ? Могатъ ли да си правятъ събрания и вечерни забавления? Иматъ ли расходи? Ползватъ ли се съ обикновенитѣ чловѣчески радости? — Не! нищо таквосьтъ нѣматъ; почти нигдѣ не ще чуete музика и пѣсни . . . И то у славянско плѣме да нѣма музика и пѣсня! . . . „Умрѣло“, Българитѣ ви казватъ, „сичко умрѣло!“ Азъ вече не говоря за нападенията и кланията на турскитѣ разбойници, които всѣгда сж възможни. На ако нѣкои градове и да не сж виждали въ своитѣ улици ония страдни кървави драми, които башибозуцитѣ разиграваха, то при всичко това какъвъ ще е тоя животъ когато вѣчно се страхувашъ и очаквашъ такъвсь гости.